

Najbolj so ohranjeni grobovi druge skupine, razen grobov 2 in 3. V tej skupini se pojavljajo tudi s pridatki najbogatejši in najbolj raznoliki grobovi. Celotna skupina tvori polkrožno obliko s centralnim grobom (grob 5) in koncentrično razporejenimi grobovi okoli njega. Taka razporeditev grobov spominja na tip gomilnega grobišča. Grobovi tretje skupine pa kažejo na tipično poznobronastodobni tip planega, žarnega grobišča. Zanimivo je tudi, da smo v več grobovih druge skupine našli na železne artefakte, ki so za ta čas zelo redki in pomembna najdba, saj oznanjajo prehod iz bronaste v železno dobo. Na podlagi zgoraj naštetih dejstev lahko ločimo dve fazi grobišča: prvo predstavljajo starejši grobovi tretje skupine, drugo, mlajšo fazo pa grobovi druge skupine.

Glede na oblike posod, in drugih kovinskih predmetov lahko najboljše vzporednice potegnemo z grobiščem iz Ormoža, kjer so bile odkrite posode zelo podobne tistim iz groba 5 in groba 10. Za material iz drugih grobov je težko določiti analogije, saj je še vedno v fazi restavriranja. V vsakem primeru gre za izjemno najdbo, ki ni samo lokalnega, ampak tudi širšega pomena. Skupaj z rimskodobnim gomilnim grobiščem pa nam najdbe pričajo o pomembnosti tega kraja skozi dolgo zgodovino, že od konca 2. tisočletja pr. n. š.

Med izkopavanji je bila odkrita tudi srednjeveška jama, ki je ležala tik ob zgradbi bencinskega servisa. Na žalost je prisotnost ene jame iz tega obdobja premalo, da bi lahko sklepali o njeni funkciji, rečemo lahko le, da je tudi v času srednjega veka na tem prostoru potekala neka dejavnost.

Miha Murko

146

EŠD: 25998

Naselje: **Mirna**

Občina: Trebnje

Ime: **Mirna – spomenik NOB na Rojaj**

Področje: Z

Obdobje: *druga svetovna vojna*

Spomenik stoji na vrhu manjše vzpetine, kot osrednja točka manjšega mestnega parka. Pred tem je na istem mestu že stala urejena grobnica padlih s spomenikom, ki je bil postavljen kmalu po koncu druge svetovne vojne.

Osrednji del spomenika sestavljajo trije enajst metrov visoki trikotni betonski stebri, ki imajo na zunanjih straneh vtisnjeno stilizirano okrasje, na notranji strani pa izpisana posvetila. Med stebri je en meter pod vrhom pritrjena kovinska krogla, ki stebre združuje. Krogla naj bi simbolizirala

svobodo in kot taka združevala začetek NOB, množično vstajo slovenskega naroda in zmago nad fašizmom ter povojno obnovo domovine, kar naj bi simbolizirali trije stebri. Ob spomeniku je urejena grobnica padlim, spomenik pa je posvečen 68 znanim in 38 neznanim padlim borcem, ki so svoja življenja izgubili na širšem območju Mirnske doline v letih od 1941 do 1945. Spomenik na Rojaj je osrednji spomenik narodnoosvobodilnega boja v Mirnski dolini in kot tak posvečen ne samo padlim, ki so pokopani v skupni grobnici ob spomeniku, temveč vsem, ki so na tem območju delovali v narodnoosvobodilnem boju.

Spomenik je bil postavljen leta 1965 ob dvajsetletnici osvoboditve. Avtor ureditve je ak. kipar Janez Lenassi.

V letih od postavitve spomenika je dotrajalo tlakovanje okoli spomenika, betonski stebri samega spomenika pa so bili potrebni temeljitega čiščenja. Pojavile so se tudi manjše razpoke v betonu. Zato sta krajevna organizacija ZZB Mirna in Krajevna skupnost Mirna dali pobudo za obnovo spomenika. V okviru posega je bil postavljen kamnit tlak okoli spomenika, zamenjan je bil kamnit pokrov grobnice s posvetilnim napisom, betonski stebri so bili očiščeni, mikrorazpoke fugirane in celoten spomenik premazan z ustreznim zaščitnim sredstvom. Dela, ki jih je izvajalo Kamnoseštvo Peter Radovan iz Trebnjega, sta financirala Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve ter Občina Trebnje.

Judita Podgornik Zaletelj

147

EŠD: 9553

Naselje: **Mokronog**

Občina: Mokronog – Trebelno

Ime: **Mokronog – trško naselje**

Področje: U, UA

Obdobje: *zadnja četrtnina 13. stoletja, 1280*

Mokronog se kot trg v zgodovinskih virih prvič omenja leta 1279, sočasno z mokronoškim gradom. Grad in trg sta bila prvotno v posesti škofov iz Krke z avstrijskega Koroškega. Trg naj bi bil po mnenju zgodovinarjev mlajši od gradu, prvotno stolpa; pod tem se je zanoval v 13. stoletju in bil vsaj od prve polovice 14. stoletja obdan tudi z obzidjem. To je začelo propadati že v času Valvasorja, dokončno pa je bilo porušeno v prvi četrtni 19. stoletja. Nanj spominja le še ohranjen nekdanji obrambni stolp Strelov turn. Cesar trga kljub nekaterim njegovim mestnim atributom in želji